

MISTR JAN HUS K DESATERU (Dle dogmatu trojičního: 3+7)

Osobnost Husova stává se opět středem zájmu i mimo církve reformační. Důkladným průzkumem (římskokatolická komise) má se prokázat, že Hus byl věrný kněz katolický, který může svým odkazem sblížit stávající křesťanské církve nebo i křesťanské společnosti. Na prvních poslech sympatický pokus. A přece nutno být ve střehu podobně jako k projektu celosvětové náboženské organizace New Age. Proč? Hus byl zajisté v mnohém poplatný církevní tradici a přejímal prvky z kultů i obřadů své doby. Jako poctivý bibliista však nejen se hlídal dobrými teology (Augustin, Zlatoušty, Bernard), nýbrž hleděl si sám vykládat Písmo Písmem, což je metoda reformační. Proto mu není nejvyšší autoritou papež ani církev: „Papež není Bůh zemský, ale člověk hříšný, a bude-li živ apoštolsky, tedy bude svatý a setrvá-li, bude spasen. Pakli proti životu Kristovu je živ a jeho nenásleduje, tehdy není svatý, ale jest antikrist zlořečený.“ (S. Daněk, *Stát a náboženství*, 1924, s. 152). Hle, kdo je mu svatý: „Svatí jsou milující Boha (Ř 8,28), kteří úmyslem Božím nazváni jsou svatí, totiž kteří jsou od Boha vyvoleni.“ (Výklad Desatera, dle Žilky, s. 331). A dle toho je i jeho výměr církve: „Církev svatá, obecná jest sbor všech vyvolených, jenž slove choť

Kristova.“ (Výklad víry, Jablonec n. N., 1947, s. 41). Biblické vyvolení je „poznání“ jedince či lidu (Gn 18,19; Am 3, 2) od Boha a jeho oddělení ke zvláštnímu úkolu. A jelikož je realizováno „v Kristu, před ustanovením světa“ (Ef 1,4), je v něm likvidováno každé hrubé i jemné skutkařství, tedy i magicky pojatá ceremonie. Hus je dobrý kněz církve katolické, tj. obecné, svaté, ne však romanismu!

Nejednou již byl na synodu ČCE slyšet návrh, aby teologická fakulta zřídila stolicí české reformace nebo aspoň pověřila profesora církevních dějin k systematickému studiu odkazu Husova. V něm je totiž víc nedogmatické teologie a proto dodnes podnětných tezí než u všech bohoslovců novodobých. Bartha nevyjímaje. Jako příklad může posloužit jeho rozdělení Desatera (3+7) na rozdíl od běžného předreformačního (4+6). Je to důsledek jeho přesvědčení: „Neděje se čest právě Bohu od člověka, jediné ač se právě děje čest Trojici svaté.“ Tak reaguje na výtku Pavlovu marnomluvným, kteří ústy vyznávají, ale skutky zapírají (1T 1, 16); (Výklad Desatera, s. 306). Hus přejímá sice tehdejší spojení prvního zákazu s druhým (jako ještě Luther), avšak ve výkladu a obhajobě obrazů pro negramotný lid výslovně píše, že tento

zákaz má co činit s druhou osobou Trojice, se Synem. Ptá se totiž, jak to, že Smlouva stará tak přísně zobrazování zakazovala, a odpovídá: „...židovský lid nebyl ještě tak vyučený ve víře a proto tak hotový k modloslužbě“ a pak „...že Bůh v tu dobu nebyl tělesný, jako nyní jest po vtělení“ (s. 102). A proč tedy byl zákaz obrazů dodržován i v církvi apoštolské? Hus vysvětluje: „Protož první svatí po Kristovi nemožili obrazův, neb bez nich v srdci Krista a jeho svaté velmi milovali; ale nynější lidé že málo v srdci pamatují Kristova obcování i umučení, protož potřebí jest pro napomenutí lidem tělesným popsati jeho život, a zvláště jeho utrpení malovati“ (s. 102). O postihu či odpuštění, o hněvu či vlídnosti jediného dobrého a spravedlivého nerozhoduje přece předně modloslužba, nýbrž nenávisť nebo láska k Bohu, poslušná jeho vůle, jasných jeho příkazů. Poslušnost nad obřady i oběťmi (1S 15, 22)! To je předpoklad ‚milosrdenství‘ (*ch-s-d*) jako v druhé části požehnání: ‚buď milostiv‘ (*ch-n-n*); (Nu 6, 25). Husovi ovšem zákaz obrazů a bohoslužba patří k 1. přikázání, takže druhým je mu zákaz magického zneužívání Jména a třetím řád práce a odpočinku. Tak při tomto tradičním dělení musí držet i nesmyslné a ortograficky nepřípustné rozdělení desátého zákazu na dva. Kdežto hebrejské i reformační oddělení

cizích božstev od lidské modloslužby dává možnost logice 3+7. Však pro toto rozdělení desíti Slov svědčí téměř shodný počet řádek hebrejského textu na obou deskách. A nadto dílo Trojjediného na té první!

V ní lze nalézt Otcovu moc, Synovu moudrost i lásku Ducha takto: Vysvobození z egyptské otročiny a dar země slíbené k odpočinutí je dílo mocné ruky Otcovy a jeho ochrany, které má odpovídat víra jeho lidu; moudrá, milostná kázeň na chronicky neposlušném Božím synu prvorozeném, Izraeli (Ex 4,22), jemuž do nedohledna odpouští a tak v něm živí naději života pravého, neporušitelného; ovoce pak a dary Ducha, vždy po devíti (Ga 5,22 a 1K 12,3—11), jsou schopny stvořit církev, nevěstu Kristovu, jež by jméno svého Pána vyznávala a na jeho trpělivé milování odpovídala modlitbou stálou a láskou vytrvalou. Tímto dílem Učinitele, Uzdravitele a Utěšitele bude i obraz rozbitý sce-len v lidství, v němž se nebe dočká slávy a země pokoje (L 2,13n). Hus (jako dávný věk vůbec) si velmi líboval v symbolice čísel: Trojka mu je symbolem Trojjediného, čtyřka svět, sedmička číslem celosti, dokonalosti a násobek trojky se čtyřkou, dvanáctka, počet apoštolů, v nichž Pán nebes i země stačí na celý svět. Však jsme na konci světa (1K 10,11) a víru hrstky církve drží naděje nového stvoření. Cestu k tomuto cíli

ukazuje pak deska druhá. Začíná dvěma příkazy kladnými: Memen-tem řádu šestidenní práce a jejího přerušení odpočinkem od díla lidského; a darem zvláštní cti či vážnosti nejen rodičům, ale všem představeným, jako předpokladu pro spoluzítí lidství z kořene porušeného. Přísný, svatý příkaz odpočinku, chráněný i trestem smrti (předobrazu smrti věčné) (Ex 31, 15—17), je znamením smlouvy Boží s jeho lidem. Je to čas, v němž Dárce i Zachovatel života koná své očištné dílo v člověku, aby vůbec mohl být nositelem požehnání. Tento řád se týká nejen rodiny a služebnictva, ale i zvířat, tedy všeho stvoření a lidského vztahu k němu. A rovněž je to i hráz postavená zapovězené starosti o zítřek a nenasytosti lidského srdce. Druhý kladný příkaz podřízenosti nižších vyšším je spolu škola malým i velkým k cvičení se v po-koře vůči autoritě nejvyšší.

Dalších pět zákazů představuje svět v novozákonním výměru: Žádost těla, žádost očí a pýcha života (1J 2,16). K překonání této zkázně trojiny slouží výzva k poznání svatosti lidského života, manželské smlouvy i cizího majetku, nadto bezvýhradná pravdivost života svědeckého z Pravdy vtělené, jež přemohla i přemáhá svět (J 16,33). Konečně závěr Ukazatele cesty k proměně lidství smrti propadlého odhaluje pramen zkázy: Žádnostivé a nenasyté srdce, jehož lstivost

(Jr 17, 9) a sedminásobnou zvrhlost (Mt 15, 19) může očistit a změnit sám jeho Stvořitel. V jeho moci a slitování je konečné řešení lidské situace: Stvoření lidství svatého a spravedlivého, ba andělského (L 20, 36) s novým nebem i zemí (2Pt 3, 13). Zatím lze milovat Pána Boha i člověka vedle sebe bohubilbě toliko s prosbou: Dej mi, co přikazuješ a přikazuj, co chceš! (A. Augustinus)

Jeň poslyšme, jak v úvodu k svému výkladu Desatera shrnuje Mistr Jan Hus obsah dvou desek dle evangelia (Mt 22,37—40): „*Prvá deska drží tři přikázání, jenž učí, kterak má Pán Bůh nade všechna věci milován býti. Druhá deska drží sedm přikázání, jenž učí, kterak skutečně má bližní milován býti.*“ A tento řád lásky svaté podává takto: „*Protož má Bůh býti milován, jakožto nejmocnější, ze všeho srdce, přede všemi věcmi; neb bláznivé jest milovati co předněji jeho, neb proti jemu. Druhé má býti milován Bůh, jakožto nejmoudřejší, ze vsí duše, a tak nade všechny věci; neb bláznivé jest milovati co nad něho. Třetí milován má býti, jakožto Bůh tvůj nejdobrotivější, ve vsí myslí tvé, a tak ve všech věcech. A tak jakož všechny skutky naše máme činiti ve jméno Boží, jakož dí svatý Pavel (Ko 3, 17), tak kteráž kolivěk stvoření milujeme, máme v Bohu milovati, tou příčinou, že od věčnosti jest v jeho znání a tak že potom jest jeho stvoření, jež moc-*

ně stvořil a moudře je zachovává a líbezně je spravuje: A kdož tak každé stvoření miluje, ten je právě miluje, a kdo jinak, ten falešně. Z této řeči jisto jest, že kromě toho dobrého nic nemůž duši nasytiti a ukójiti. Protož zjevno jest, že každé naše tělesné kochání v tomto smrtelném

zde životě jest smíšeno s utrpením a s bolestí, jakož vědomo jest v jedení, v dotýkání i v smilných skutcích. V blahoslavenství ne tak bude, v němž všechny věci duše i všichni údové těla budou v plném utěšení, bez bolesti i beze vší tesklivosti.“ (s. 90)

Jiří Ruml

KŘEŠŤANSKÁ REVUE

Časopis založený roku 1927 *E. Rádem* a *J. L. Hromádkou*, se v posledních ročnících snaží transformovat do podoby, jakou jí vtiskli její zakladatelé. Z dosud spíše odborného evangelického periodika (kteroužto funkci přebírá nyní Teologická reflexe) má redakce ambici vytvořit nekonfesijní širokospektrální kulturněpolitickou revui určenou pro nejširší kruhy křesťansky orientované inteligence. Časopis přináší různé pohledy na otázky nejen naší společnosti, ale i současného světa: Na vztahy mezi různými tradicemi a kulturami, mezi jednotlivými proudy křesťanskými, křesťanstvím a židovstvím, na základy problémů ekologických, úlohu křesťanských církví ve společnosti, problémy spojené s vlastnictvím a ekonomickým životem společnosti, úlohu etiky ve veřejném životě atd. Redakce si přitom vytkla za cíl nenabízet žádná hotová „křesťanská“ řešení, ale daleko spíše klást otázky a soustavně vytvářet platformu pro rozhovory nad jednotlivými úvahami i recenzemi zajímavých knih, výstav apod. Základem některých úvah

jsou i konkrétní biblické texty. Časopis je doplňován o ukázky básnické tvorby, vzpomínkami na významné osobnosti, zejména z řad nekonfesijních křesťanských hnutí, jako jsou YMCA, Akademická YMCA, ale i sekulárních proudů vedoucích dialog s křesťanstvím. Z obsahu posledních čtyř čísel letošního ročníku vyjímáme několik příkladů: Náboženství a změny ve společnosti (*J. Smolík*), Směřuje lidstvo ke svobodě? (*J. Halama Jr.*), Předpoklady demokracie; práva a závazky vlastnictví (*E. Kohák*), Židovsko-křesťanské setkání (*M. Šubartová*), Theologie v procesu transformace (*J. S. Trojan*), Dobrodružství otevřeného času (*V. Tydlitátová*), Odluka v mlze (*M. Hübner*), Rozhovory s M. Balabánem a J. Treterou o etice (*O. Nyřrová*).

Křesťanskou revui vydává sdružení OIKUMENÉ – Akademická YMCA; ročně vychází 10 čísel, předplatné na rok 1996 je 140 Kč, pro studenty a důchodce pouze 90 Kč. Jednotlivé číslo bude v roce 1996 stát 15 Kč.